

УЖГОРОД

ДОРОГІ УЖГОРОДЦІ, ОТ І ЗНОВУ ВЕЛИЧНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ НА НАШОМУ ПОРОЗІ!

Він точно запам'ятається кожному, бо вперше зустрічаємо його в абсолютно новому світі, в іншому форматі – оберігаючи найдорожчих нам людей, рідних і близьких.

Звичайно, хочеться провести свята зі щирою молитвою в храмах, традиційно освятити пасхальні кошики, відвідати друзів і знайомих, вийти, полюбуватися весняною красою пробудження природи. Проте, попри вимушені обмеження, давайте знаходити позитив у нинішніх, нових реаліях: віддавати більше переваги не зовнішнім атрибутам свята, наїдкам, а його духовним складовим. Весь світ зараз потребує підтримки щирою молитвою. Мудрими, терпіння мусять бути голівними порадниками кожного з нас.

Добра, злагоди, радості і Божої благодаті – у кожній хаті, душевного затишку і світлої віри – у кожному серці! Міцного здоров'я!

**ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!**

**З повагою
міський голова Богдан Андріїв**

УЖГОРОД ЯСКРАВО КВІТУЄ

Часто за щоденними клопотоми ми не встигаємо побачити чи й просто звернути увагу на те, як змінюється природа довкола, що вже зацвіли якісь квіти, розпустилися дерева, куці.

Тепер Ужгород, завдяки теплу і сонечку, вже яскраво квітує. Ніжний білий цвіт садових дерев, жовтий цвіт форзицій, рожевий різних відтінків – магнолій, слив Пісарді та сакур, різнобарв'я тюльпанів, нарцисів і багатьох інших квітів свідчать про повноправну, уповні весну.

Цього тижня на площі Поштової висадили півтори сотні сульфіній, також – пеларгонії на роздільній смузі проспекту Свободи.

11 платанів посадили днями на площі Шандора Петефі в Ужгороді, саджанці піджили і обгородили захисним дерев'яним ристуванням. Нещодавно на цій площі також висадили у вазонах квіти, зокрема, сульфінії та пеларгонії. Ніжно-рожевого квіту в Ужгороді буде ще більше: на Слов'янській набережній висадили **25 сакур**, вони доповнять дерева японської вишні, які ростуть тут уже кілька років.

ЗАЛИШАЙТЕСЬ НА ВЕЛИКДЕНЬ ВДОМА!

Через поширення коронавірусної хвороби цього року вірянам по всьому світу рекомендовано задля безпеки утриматися від відвідування храмів на Великдень.

Українці можуть долучитися до церковних служб онлайн – Уряд домовився про трансляцію на українських телеканалах. Ми змушені на деякий час бути роз'єднаними фізично, але не духовно.

Бережіть себе! Не виходьте з дому навіть на свята!

ШАНОВНІ УЖГОРОДЦІ!

З незалежних від нас причин наступний номер газети "Ужгород" вийде 25 квітня. З огляду на карантинні заходи і, як результат, – призупинення роботи деяких структур, від котрих залежить вихід газети, – ми НА ОДИН ТИЖДЕНЬ робимо перерву.

Редакція газети "Ужгород" просить вибачення у своїх читачів за ці незручності.

ТРИВАЄ КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ВУЛИЦІ КАПУШАНСЬКОЇ

На цей час роботи ведуться на ділянці від перехрестя з вулицею Михайла Грушевського до проспекту Свободи.

Тут облаштовують тротуари, розширюють паркувальні місця, встановлюють нові бордюри. Буде замінено і дорожнє покриття – покладуть новий асфальт. Як проводять роботи, оглянув **міський голова Богдан Андрійв**.

Вулиця Капушанська – одна з найбільших транспортних артерій Ужгорода. Раніше вже зроблено ремонт частини дороги від проспекту Свободи до площі Шандора Петефі, біля обласної лікарні, а також від Сторожниці до перехрестя з вулицею Тиводара Легоцького. Минулого року відремонтовано ділянку від транспортного кола на перехресті з вулицями Тиводара Легоцького і Миколи Бобяка до вулиці Михайла Грушевського.

Цього року буде повністю завершено оновлення вулиці Капушанської – від площі Шандора Петефі аж до Сторожниці.

УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА І ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ВІТАЮТЬ ІЗ ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ:

Панулін-Гаджегу Мар'яну Володимирівну, заступника начальника відділу оформлення і виготовлення виплатних документів департаменту праці та соціального захисту населення; **Стричик Олену Георгіївну**, начальника відділу дизайну міського середовища управління містобудування та архітектури; **Турянчич Наталю Юрївну**, головного спеціаліста відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

Від широго серця вітаємо вас із днем народження. Бажаємо міцного здоров'я, щастя, благополуччя, подальших успіхів у будь-яких починаннях, щоденних справах, сміливих планах та сподіваннях. Хай вас підтримують і надихають рідні люди, розуміють і цінують колеги, минають негаразди й непорозуміння! Хай доля збагачує вас життєвою мудрістю, енергією, натхненням та радістю сьогодення!

ШАНОВНІ УЖГОРОДЦІ!

"Пряма телефонна лінія" із заступником міського голови Василем Гомонаєм відбудеться 22 квітня від 10:00 до 12:00. Свої запитання можна поставити за телефоном: 61-44-07.

В УЖГОРОДІ НАДАЮТЬ І ДАЛІ ДОПОМОГУ МІСТЯНАМ, КОТРІ ЇЇ ПОТРЕБУЮТЬ

Нагадаємо, за кошти міського бюджету придбали спочатку 450 продуктових наборів, а також засоби гігієни для самотніх літніх ужгородців, осіб з інвалідністю, сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах. Додатково виділили кошти ще на 2000 таких наборів, які продовжать розвозити соціальні працівники.

Цього тижня в Ужгороді почали розвозити гарячі обіди багатодітним родинам, самотнім пенсіонерам, людям з інвалідністю тощо. Передбачено роздати понад 800 обідів. Щодня буде нове меню.

Перші 33 обіди розвезли в четвер, 16 квітня. Обід складався з борщу, картопляного пюре, вівсяної каші та хліба.

Соціальну акцію започаткувала Ужгородська міська рада. Мета акції – в період вимушених обмежень підтримати тих, хто найбільше потребує допомоги. Фінансування – з міського бюджету.

34 продуктивні набори придбали за кошти, зібрані до Великодня працівниками Ужгородської міської ради для малозабезпечених родин. У кожному – паска і традиційний набір до святкового кошика: масло, сир, ковбаса, яйця, солодощі.

Для 10 багатодітних родин, яким особливо важко, додали також олію, паштет, чай, цукор, макарони тощо і шоколадних зайчиків та круасани. А для ще 12 сімей, якими опікується міська служба у справах дітей, у наборах зробили більший акцент на солодощах. Також 12 наборів передали пенсіонерам, серед них – потребуючі коштів працівники міської ради та вдови двох Почесних громадян Ужгорода.

ЯК ОПЛАТИТИ КОМУНАЛКУ, НЕ ВИХОДЯЧИ З ДОМУ, –

опануйте на «Дія. Цифрова освіта»

На виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабміну від 29 вересня 2019 року № 849, зокрема для реалізації положення: «Українець, який хоче мати цифрові навички, може їх вільно набути», – Міністерство цифрової трансформації запустило національну онлайн-платформу цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта», яка доступна за посиланням osvita.diiia.gov.ua

На онлайн-платформі кожен громадянин може безкоштовно опанувати цифрові навички за таким новим форматом, як освітні серіали. Наразі доступний онлайн-курс «Оплата

комуналки онлайн. Залишайся вдома» (<https://osvita.diiia.gov.ua/courses/komunalka-online>).

Освітній серіал допоможе громадянам, особливо людям поважного віку, навчитися різних способів оплати комунальних

послуг, не виходячи з дому. Темі серій охоплюють оплату комунальних послуг: на сайтах комунальних підприємств, за допомогою платіжного сервісу, на сайтах банків, у мобільних застосунках банків.

ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ СТАБІЛЬНЕ ГАЗОПОСТАЧАННЯ РЕГІОНУ,

пояснили закарпатські газовики

АТ "Закарпатгаз" звернулося до закарпатців із поясненням, що таке послуга розподілу і які процеси залежать від вчасної оплати цієї послуги. Зокрема, у зверненні, опублікованому на офіційному сайті товариства, йдеться, що несвоєчасні оплати послуги розподілу ставлять під загрозу безперебійне газопостачання області. *Подаємо текст звернення повністю.*

ШАНОВНІ СПОЖИВАЧІ!

Дорогі країни, навіть у період карантину АТ «Закарпатгаз» продовжує працювати для вашого добробуту. Аварійні бригади виїжджають на кожен виклик і вирішують усі питання, пов'язані із забезпеченням безперебійного та безпечного газопостачання. Аварійники ліквідують витіки газу, ремонтують мережі, обслуговують газорегуляторні пункти, які понижають та підтримують необхідний тиск у мережах.

Центр обслуговування клієнтів приймає та обробляє вхідні дзвінки, допомагає вирішувати питання, що виникають у споживачів. Постійно працює диспет-

черська та інші служби. Саме від злагодженої діяльності сотень фахівців залежить стабільне та безпечне газопостачання цілої області.

Отож, як бачимо, навіть у цей складний час газорозподільна мережа не залишається без обслуговування, вона продовжує працювати, а газ подається у кожен оселю.

Ресурси на ці та інші потреби витрачаються за коштів, отриманих за розподіл. Це – єдине джерело доходів АТ "Закарпатгаз". Несвоєчасні оплати за послугу розподілу ставлять під загрозу безперебійне газопостачання області.

Нині, аби сплатити за на-

дані послуги, не обов'язково відвідувати банківські установи чи поштові відділення. Сплатити за доставку можна в особистому кабінеті або ж за допомогою Viber-bot 7104.ua.

АБО Ж ЗАПЛАТИТИ ЗА ДОПОМОГОЮ:

– **Ощад 24/7**
https://www.oschadbank.ua/ua/private/web_bank_ng

– **Приват 24**
<https://www.privat24.ua>

– **додатку Монобанк**
<https://www.monobank.com.ua/>

Крім того, закарпатці можуть вирішити значну частину газових питань за номером 067-01-03-104.

Звертаємося до вас із проханням вчасно та в повному обсязі розраховуватися за доставку газу (розподіл). Тільки відповідальне ставлення усіх

споживачів є гарантією стабільного газопостачання і роботи системи в цілому.

Адміністрація АТ "Закарпатгаз"

ШАНОВНІ УЖГОРОДЦІ!
Наполегливо рекомендуємо
за будь-яких ознак гострих вірусних
захворювань телефонувати до амбулаторії
або до свого сімейного лікаря.

- Амбулаторія ЗПСМ № 1, вул. Другетів, 79, реєстратура: 61-59-39. Завідувачка – Бокшан Марія Степанівна, тел.: 0958032743.
- Амбулаторія ЗПСМ № 2, вул. Гранітна, 8, реєстратура: 66-86-23. Завідувачка – Здрінко Галина Василівна, тел.: 0509143090.
- Амбулаторія ЗПСМ № 3, вул. С. Мартина, 2 (вул. Паризької Комуни), реєстратура: 66-09-19. Завідувачка – Шпонтак Мар'яна Іванівна, тел.: 0507339602.
- Амбулаторія ЗПСМ № 4, вул. Сечені, 50, реєстратура: 2-87-64. Завідувачка – Удод Тетяна Миколаївна, тел.: 0508825821.
- Амбулаторія ЗПСМ № 5, вул. Челюскінців, 10, реєстратура: 66-46-24. Завідувачка – Кісельова Ніна Володимирівна, тел.: 0507735054.
- Амбулаторія ЗПСМ № 6, вул. В. Гошовського, 2, реєстратура: 61-71-52. Завідувачка – Пшенична Тетяна Вадимівна, тел.: 0501412370.
- Амбулаторія ЗПСМ № 7, вул. Капушанська, 161, реєстратура: 65-08-33. Завідувачка – Анталовська Єліна Георгіївна, тел.: 0505600926.
- Амбулаторія ЗПСМ № 8, вул. О. Грибоєдова, 20 В, реєстратура: 64-22-52. Завідувачка – Сабадош Вікторія Михайлівна, тел.: 0668853337.
- Директор – головний лікар КНП «Ужгородський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» – Козак Тетяна Юріївна, тел.: 0956098153.
- Приймальня КНП «УМЦ ПМСД», тел.: 64-21-63.

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО СИТУАЦІЮ ІЗ
ЗАХВОРЮВАННЯМ
НА КОРОНАВІРУС
В УЖГОРОДІ

Станом на 10:00 17 квітня в обласному центрі – 44 хворих на COVID-19, із них 18 – медичні працівники.

- За попередню добу виявлено **10** нових випадків захворювання на COVID-19, із них **2** – медичні працівники: сімейний

лікар амбулаторії №8 та лікар Закарпатського обласного центру кардіології та кардіохірургії, інформують управління охорони здоров'я Ужгородської міської ради та Ужгородська міськрайонна філія ДУ «Закарпатський обласний лабораторний центр МОЗ України».

- **15** осіб перебувають на

стаціонарному лікуванні в обласній інфекційній лікарні, **28** – на амбулаторному лікуванні.

- **1** людина одужала.
- **124** ужгородців перебувають на самоізоляції
- **2** виїзди за минулу добу зробили мобільні бригади, відібрано **21** біологічний матеріал для досліджень методом ПЛР.

ІНФОРМАЦІЯ УПРАВЛІННЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОМУНАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ
ЗАКЛАДІВ МІСТА
(СТАНОМ НА 16 КВІТНЯ)

МІСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ
МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Кількість засобів індивідуального захисту:	Загальна кількість
ізоляційний халат	348
костюм біозахисту	137
маски медичні	3 940
рукавиці нітрилові нестерильні	7 180
захисні окуляри/щитки	165/150
респіратори класу захисту не нижче FFP2	336

ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ

Стан матеріально-технічного забезпечення закладу:	Загальна кількість
кількість апаратів ШВЛ	11
Кількість засобів індивідуального захисту:	
ізоляційний халат	359
костюм біозахисту	161
маски медичні	7 397
рукавиці нітрилові нестерильні	73 378
захисні окуляри/щитки	150/320
респіратори класу захисту не нижче FFP2	362

МІСЬКА ДІТЯЧА ЛІКАРНЯ

Стан матеріально-технічного забезпечення закладу:	Загальна кількість
кількість апаратів ШВЛ	3
Кількість засобів індивідуального захисту:	
ізоляційний халат	58
костюм біозахисту	10
маски медичні	6 450
рукавиці нітрилові нестерильні	11 450
захисні окуляри/щитки	130/30
респіратори класу захисту не нижче FFP2	20

МІСЬКА ПОЛІКЛІНІКА

Кількість засобів індивідуального захисту:	Загальна кількість
ізоляційний халат	970
костюм біозахисту	30
маски медичні	3 300
рукавиці нітрилові нестерильні	13 500
захисні окуляри/щитки	80/20
респіратори класу захисту не нижче FFP2	70

ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК

Стан матеріально-технічного забезпечення закладу:	Загальна кількість
кількість апаратів ШВЛ	5
Кількість засобів індивідуального захисту:	
ізоляційний халат	20
костюм біозахисту	50
маски медичні	4 350
рукавиці нітрилові нестерильні	85 890
захисні окуляри/щитки	300
респіратори класу захисту не нижче FFP2	100

ДЛЯ УЖГОРОДЦІВ ПРАЦЮЄ

ЦІЛОДОБОВА
ГАРЯЧА ЛІНІЯ

УЖГОРОДСЬКОГО МІСЬКОГО ЦЕНТРУ ПЕРВИННОЇ
 МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

для отримання інформації про коронавірус
 чи при підозрі на COVID-19

ТЕЛЕФОНУЙТЕ

050 423 22 18

ФОТОФАКТ

Ужгородський підприємець Сергій Свида передав 7 захисних комбінезонів міським медикам. Пан Сергій вирішив долучитися і допомогти медичним працівникам, які сьогодні борються з коронавірусом, бо вважає, що допомога зайвою не буде.

Заступник міського голови Гомонай подякував Сергієві Свида за підтримку, за те, що ужгородець не залишився осторонь спільної проблеми.

ПРЕДСТАВНИКИ БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ

ініціювали конкурс до Всесвітнього дня здоров'я

Дитячі малюнки на підтримку маленьких пацієнтів Ужгородської міської дитячої лікарні, а також засоби для її працівників днями передали представники благодійного фонду «Карітас» Мукачівської греко-католицької єпархії.

Конкурс до Всесвітнього дня здоров'я 7 квітня і з нагоди майбутніх Великодніх свят ініційовано ще й з огляду на те, що діти в багатьох країнах світу тепер вдома, обмежені карантинними заходами через поширення коронавірусу. «Розділений біль меншає, а розділена радість множить!» – так написали організатори на сторінці фонду у фейсбуку <https://www.facebook.com/caritasuz/>

Своє бачення сучасного світу і ситуації з COVID-19 малували не лише закарпатські діти, а навіть малеча з далекої, охопленої пандемією Італії. Тепер ці роботи – кілька десятків – розміщені

на трьох стендах в Ужгородській міській дитячій лікарні. Медики закладу кажуть, що для них ці дитячі твори теж дуже важливі й розчулюють не менше, ніж одержані від «Карітасу» засоби захисту – одноразові халати, маски, рукавички, антисептики, дезінфекційні засоби, одноразові пелюшки.

До речі, малюнки розміщені у фейсбуку з тегом #CaritasДеньЗдоров'я. Організатори акції запрошують вказати вподобані роботи – за кількістю лайків буде визначено переможців і поштою надіслано їм цінні призи.

Ужгородська міська рада пропонує містянам долучитися до публічної консультації стосовно змін в організації руху автівок на площі Корятовича, біля «зеленого» ринку.

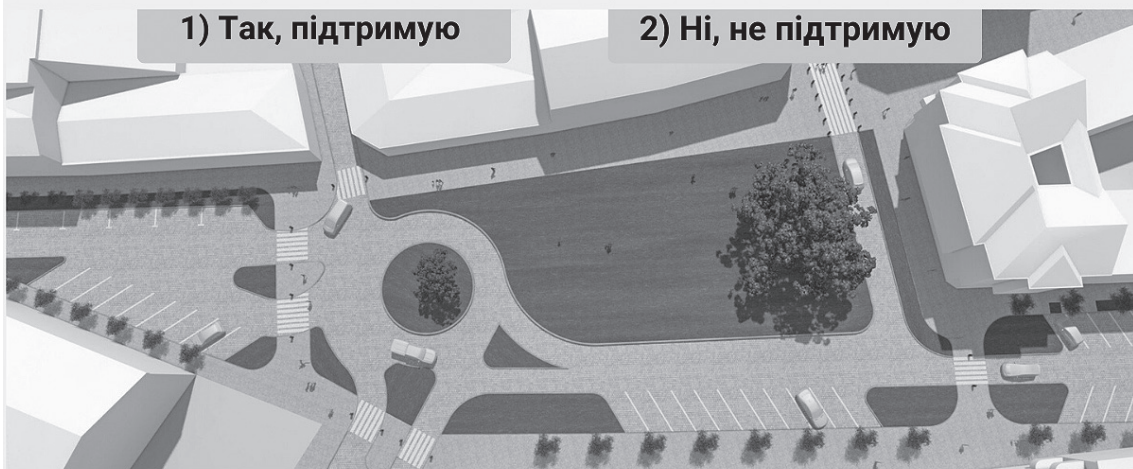
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РУХУ НА ПЛОЩІ КОРЯТОВИЧА

проводиться публічна консультація

Чи підтримуєте Ви зміни у схемі організації транспортно-пішохідного руху на площі Корятовича? Візьми участь у публічній консультації до 30 квітня 2020 року.

1) Так, підтримую

2) Ні, не підтримую

Обирайте за посиланням: vdmk.org/8221

SMS "8221 (пробіл) номер відповіді" на номер 093-177-00-35

ОБИРАЙ! ТВОЯ ДУМКА ВАЖЛИВА!

*вартість sms згідно з тарифом оператора

Характерними для Ужгорода, насамперед для історичного середмістя, є вузькі вулички, що притаманні традиційному архітектурному плануванню більшості центральноєвропейських містечок. Це додає місту особливого шарму та індивідуальності, але спричинює і низку незручностей. Зокрема, на площі Корятовича навпроти «зеленого» базару часто виникають затори, власники автівок паркуються на пішохідних переходах, що не додає місту привабливості і створює безлад.

Управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради одним із варіантів

розв'язання цієї проблеми бачить зміну схеми організації транспортно-пішохідного руху на площі Корятовича. Очікується, що запровадження колового руху поліпшить транспортну ситуацію в цій частині міста. Також це дозволило б упорядкувати громадський простір і збільшити пішохідну зону.

Ужгородців запрошують висловити з цього приводу свою думку, долучившись до публічної консультації, яка триватиме від 14-го до 30 квітня 2020 року. Зробити це можна через офіційний сайт Ужгородської міської ради за посиланням <https://rada-uzhgorod.gov.ua/>

publichni-konsultatsiyi/, за допомогою електронного ресурсу «Ваша думка» за посиланням <https://vdmk.org/8221> або – надіславши SMS на номер +38(093)-177-00-35 такого змісту: "8221 (пробіл) номер відповіді" (вартість sms – за тарифом кожного з операторів).

Отже, дайте відповідь на запитання:

«ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ЗМІНИ У СХЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНО-ПІШОХІДНОГО РУХУ НА ПЛОЩІ КОРЯТОВИЧА?».

Варіанти відповіді:

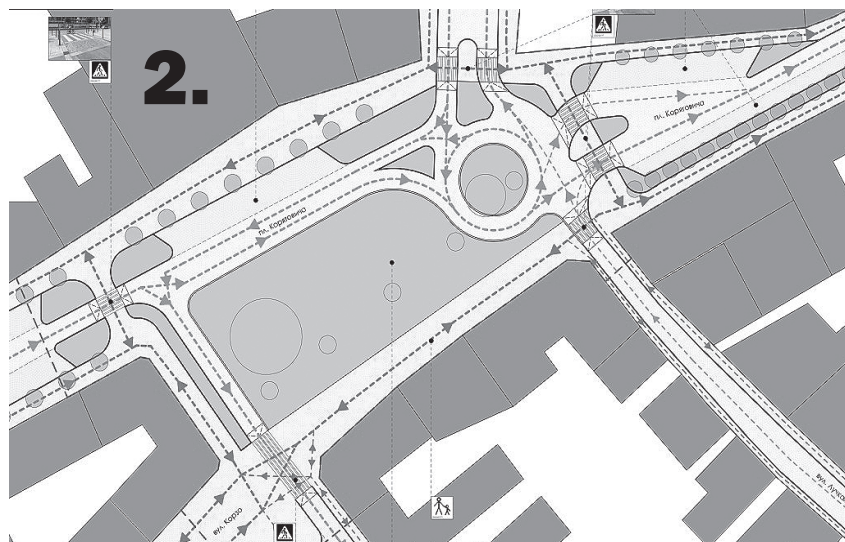
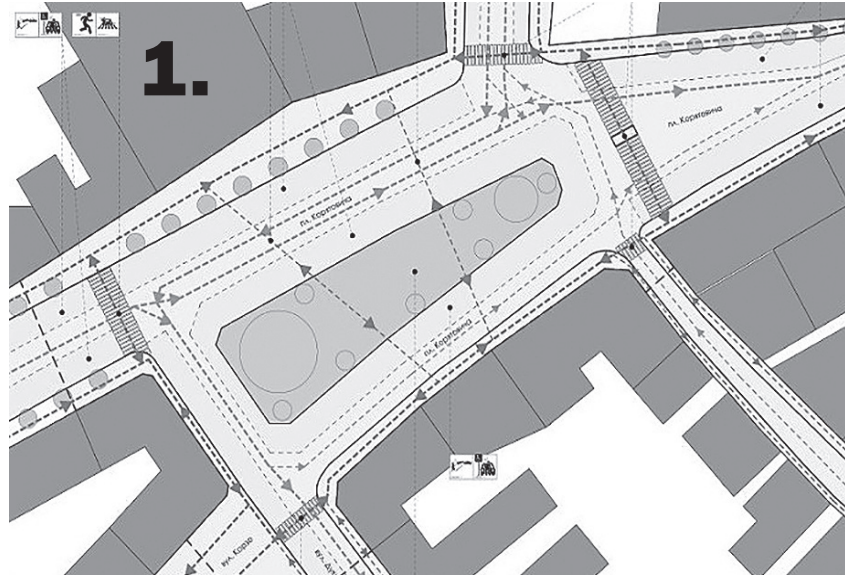
- 1. Так, підтримую.
- 2. Ні, не підтримую.

Публічні консультації – це процес комунікації між органами місцевого самоврядування і громадянами (зацікавленими сторонами), за допомогою якого обидві сторони стають поінформованими про різні перспективи та пропозиції. Це інструмент, що дає можливість громадянам впливати на зміст рішень, які ухвалюють органи місцевого самоврядування.

Станом на березень 2020 року проведено 56 публічних консультацій у містах діяльності ВІ «Активна Громада».

Місія «Активної Громади»: досягнути добробуту через демократичний розвиток громад України. Мета на 2025 рік: активізувати і залучити щонайменше 1% громадян до участі в ухваленні рішень та просуванні реформ в Україні на системній основі для добробуту в громадах України. Ініціатива створена в межах діяльності Інституту «Республіка», який працює задля підвищення свідомої активності громадян.

На схемах поруч – так, як є тепер (1), і пропонуване рішення (2).

ЛИВАРНЯ ЗОЛТАНА ДЕМЕТЕРА

ЗОЛТАН ДЕМЕТЕР
(ПЕРЕЖЕ: АДАЛЬБЕРТ ЧЕР)
Фабрика машин и ліярня желѣза
УНГВАР

В Ужгороді історія, буває, лежить просто під ногами. І ви не раз її бачили, наступаючи на квадратні кришки люків із написами «DEMETER UNGVÁR» або «DEMETER UZHOROD». Щодня ми проходимо повз ці артефакти, навіть не задумуючись над тим, хто і де їх створив. Тож нині ми спробуємо виправити ситуацію і розкажемо трохи про ливарню на Капушанській вулиці та її власника Золтана Деметера, котрий увічнив своє ім'я на такому, здавалось би простому предметі, як кришка водостоку, каналізаційного й оглядового люка.

Історія цього підприємства почалася наприкінці XIX століття в теперішній Сторожниці під Ужгородом (тоді село мало назву Ордарма – угорською *Ordarma*). До 1894 року село було розділене на два маленькі поселення – Еор (*Eör*) і Дарму (*Darma*), тож нині не відомо, в якому з них 1887 року заснував майстерню з ремонту різних машин місцевий мешканець Бейла Чер (*Cser Béla*). Підприємство діяло до 1909 року. Тоді ж у місцевій пресі з'явилось

Маріетту й Аготу. Вирішивши переїхати до Унгвара, голова родини 1909 року, за повідомленням тієї самої газети «Ung», придбав за 2000 крон у міської управи ділянку землі на вулиці Капушанській. Тоді місто продало загалом 5 ділянок на цій вулиці – забудовувати територію, що була доти майже пустирем біля старого кладовища, почали родини Чер, Зіхерманн, Прайс, Нілаш і Фукс.

У 1910 році у пресі з'явилось оголошення: «Відкриття майстерні. Повідомляю шановну публіку, що відкрив технічну майстерню біля цвинтаря на Капушанській вулиці. Приймаю замовлення на будь-які роботи, пов'язані зі складанням і лагодженням техніки. Можливий кредит та обмін. Приймаються учні. З великою повагою – Бейла Чер». Так скромно почалася історія підприємства, яке згодом стало одним із найбільших у місті. Майстерня з ремонту техніки діяла на подвір'ї нової родинної оселі Бейли Чера – доволі скромного класичного довгого одноповерхового будинку, впритул до території цвинтаря. Двір був вимощений дерев'яною бруківкою, а попід стінами будинку росли гортензії. Той дім проіснував аж до 2007 року. На початку XX століття з майстерні постійно доносився шум, біля її стін нагромаджувалися деталі від автомобілів та сільськогосподарської техніки.

У пресі 1914 року реклама майстерні Бейли Чера повідомляла, що він продає двигуни, елеватори, різноманітну техніку – нову і користовану; все можна оглянути на складі майстерні на вулиці Капушанській, 34. Пропонував майстер також виконання автогенних зварювальних швів та паяння будь-яких зламаних кованих або литих деталей машин. У той час на підприємстві працювали, крім власника, 15 робітників, серед яких був і його син Вінце, а ще – місцевий хлопець Золтан Деметер.

Золтан Деметер народився 1897 року в селі, що зветься тепер Страбичово (тоді – Мезотеребеш, угорською *Mezőterebes*). Після закінчення школи в Унгарії він почав роботу в майстерні Бейли Чера. Під час Першої світової війни 18-річному Золтанові довелося працювати на дуже відомому в той час металургійному заводі в румунському місті Решиці. Саме там він навчився ливарної справи, котру згодом започаткував на підприємстві Бейли Чера. Коли 1922 року Золтан повернувся до Ужгорода, його нові знання і можливості їх застосування здалися Черу дуже перспективними. Він відкрив на базі майстерні невелику ливарню і роз-

ширив поле діяльності підприємства. У середині 1920-их його реклама вже повідомляла не тільки про роботи, пов'язані з ремонтом і виробництвом техніки, а й про можливість відлити за власними кресленнями чи кресленнями замовника будь-які чавунні та мідні вироби. Також на складі підприємства на вулиці Капушанській можна було придбати бензинові й дизельні двоциліндрові мотори, газогенератори та різноманітну сільськогосподарську техніку. Оснащені невеликими двигунами пристрої для нарізання буряку,

на вулиці Капушанській біля будинку поважного підприємця, багаторічного члена міської ради, аби провести його в останню путь. Після наглої смерті батька майстернею і ливарнею протягом року керував Вінце. Та в 1930-му він передав підприємство Золтанові Деметеру, а сам, імовірно, виїхав з міста, оскільки пізніших відомостей про нього знайти не вдалось.

Золтан Деметер, ставши 1930 року власником підприємства, ще довго в рекламі нагадував про те, що раніше ним керував Бейла Чер. Мабуть, аби заявити про себе, розрекламувати своє ім'я, Золтан і почав штампувати його на відлитих виробах. Коли на самому початку 1930-их в Ужгороді стартували масштабні роботи з прокладання централізованого водогону та каналізації, Золтан Деметер виграв конкурс і виготовляв для міських вулиць решітки водостоків, чавунні кришки для оглядових та каналізаційних колекторів тощо. Чи можна було придумати кращу рекламу для свого підприємства й імені, ніж відлити його на тих кришках, які точно протрималися в місті не одне десятиліття?!

Скільки тоді було встановлено таких кришок на вулицях Ужгорода, дізнатися достеменно не вдалось. Сьогодні ж їх залишилося близько десятка. Вони, за словами фахівців «Водоканалу», є настільки міцними й добротними, що прослужать ще сотню років. І справді: вже давно немає ливарні, де виготовили ці кришки, а ім'я та прізвище Золтана Деметера все ще чітко видно на його відполірованих тисячами ніг кришках люків.

Після Другої світової війни ливарню на Капушанській спіткала така сама доля, як і решту міських підприємств, – націоналізація. У 1945 році ливарня стала заводом «Труд», технічним керівником якого залишили колишнього господаря Золтана Деметера. Просторий будинок, який звів його тесть, розділили на чотири квартири, й одну з них лишили Деметерам: Золтанові, його дружині Етелці та їхнім донькам Котолін і Жужанні (дівчат усі називали Котука й Чопіке). В інших квартирах поселили працівників заводу «Труд».

Однак підприємство працювало недовго: у квітні 1948 року його ліквідували і передали заводові «Перемога» – як цех № 3, з новопризначеним начальником цеху Суховим. А колишнього технічного керівника Золтана Деметера перевели, за його бажанням, на відрядну роботу монтажником 8 розряду. В архіві заводу «Турбогаз» досі зберігаються деякі відомості про ліквідацію заводу «Труд», зокрема в одному розпорядженні сказано: «Норми литва, які діяли до цього часу, скасувати як неправильні і технічно не обґрунтовані». Тоді в цеху № 3 почали виготовляти дверні та віконні петлі, чавунні каструлі й ножиці для стрижки овець.

Ту ситуацію Золтан Деметер переносив важко, але Ужгород покидати не хотів, хоч на той час його старша донька Котолін уже мешкала зі сім'єю в Будапешті. Молодша донька Чопіке довго вмовляла батьків переїхати, та врешті 1955 року покинула місто сама, теж перебравшись до Будапешта.

Золтан Деметер здався лише після смерті своєї дружини Етелки в 1972 році. Поховавши її в Ужгороді, він таки переїхав жити до доньки Жужанни. Помер у Будапешті 1982 року.

Що ж було з цехом № 3 і будинком Деметерів? Цех закрили наприкінці 1970-их. Колишні працівники заводів «Труд» і «Перемога» мешкали в будинку на вулиці Перемоги, 40 до початку 2000-их. Деякий час старий будинок стояв пустою, подвір'я заростало бур'яном. А потому дім знесли і на його місці звели нову будівлю.

Золтан Деметер та його дружина Етел проводжають доньку Чопіке на поїзд до Будапешта, 1955 рік

для молотьби стали одними з найпопулярніших на Першій промисловій виставці Підкарпатської Русі 1927 року; багато схвальних відгуків отримали й вироби з ливарні Бейли Чера.

Десь у середині 1920-их майстер підприємства Золтан Деметер став зятем Бейли Чера, одружившись із його третьою донькою Етелкою. Син Вінце після Першої світової війни навчався в Будапешті, потім працював на тамтешніх заводах, та Бейла був спокійний: у разі чого – має надійного зятя, на котрого може залишити підприємство. У 1928 році Вінце Чер одружився з Ержебет Герцег – донькою землевласника зі словацької Стретави Кароя Герцега, після чого повернувся додому. На той час одруженими були і його сестра Емміка, що побралася з Шандором Молнаром, і сестра Маріетта, що вийшла заміж за Дежо Єндрика.

У квітні 1929 року 60-річний Бейла Чер поїхав у справах до Кошице – і там раптово помер. 19 квітня його з великими почестями поховали в Ужгороді. Газети писали, що майже все місто зібралося

Золтан Деметер та його дружина Етел проводжають доньку Чопіке на поїзд до Будапешта, 1955 рік

Тетяна ЛІТЕРАТІ
"Про Захід"

MOTOROK,
motoros cséplőkészletek,
ugyszintén elevátorok, újak és használtak, különféle nagyságban, jutányosan, részletfizetésre is kaphatók, melyek telepemen bármikor üzemben megtekinthetők és azonnal szállíthatók.
Vállalok a gépszakmába vágó mindenféle munkát, úgy ujat, mint javítást.
Autogén hegesztés,
bármely törött kovácsolt vagy öntött gép-rész összeforrasztása
CSER BÉLA
gépipartelepén 288
Ungvár, kaposi-utca 34. szám.

оголошення про продаж родинного дому Бейли Чера. Очевидно, був то старий добротний будинок, бо в оголошенні йшлося про три житлові кімнати, вітальню, кухню, комору, просторий кам'яний підвал, господарські приміщення на подвір'ї і великий сад. Хтозна – можливо, причина продажу будинку крилася в сімейній трагедії, що сталася 1902 року: газета «Ung» тоді повідомляла про смерть учня II класу Унгарської королівської католицької гімназії Бейли Чера, котрий з необережності обпікся чи обпалив себе в батьківському домі в Ордармі й невдовзі помер.

Окрім трагічно загиблого сина Бейли, котрий, вочевидь, був первістком у роди-

DEMETER ZOLTÁN
EZELŐTT CSER BÉLA
GÉPGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
UNGVÁR
GY.SZ. MINTA

